

REPUBLIKA E KOSOVËS
ZYRA E AUDITORIT TË PËRGJITHSHËM

Nr. i Dokumentit: 22.11.1-2012-08

RAPORT I AUDITIMIT
PËR PASQYRAT FINANCIARE TË KOMUNËS SË LIPJANIT
PËR VITIN E PËRFUNDUAR MË 31 DHJETOR 2012

Prishtinë, Qershor 2013

Zyra e Auditorit të Përgjithshëm (ZAP) kryen auditime të rregullsisë si dhe ato të performancës. Auditori i Përgjithshëm, Lage Olofsson, është kreu i ZAP-it që ka të punësuar rreth 140 anëtarë të stafit. Auditori i Përgjithshëm dhe ZAP janë të pavarur dhe që çertifikon rreth 90 Pasqyra Vjetore Financiare për çdo vit, derisa ndërmarrin forma të tjera të auditimit.

Misioni ynë është që të kontribuojmë në menaxhim të shëndoshë financiar në administratë publike. Ne do të kryejmë auditime cilësore në përputhje me standardet e njohura ndërkombëtare të auditimit të sektorit publik dhe praktikat e mira evropiane. Ne do të ndërtojmë besim në shpenzimin e fondeve publike. Ne do të luajmë një rol aktiv në sigurimin e interesit të taksapaguesve dhe palëve tjerë të interesit në rritjen e llogaridhënies publike.

Raportet e nxjerra nga ZAP në mënyrë direkte promovojnë llogaridhënien pasi që ato ofrojnë bazë për ti mbajtur llogaridhënës menaxherët e organizatave individuale buxhetore.

Auditori i Përgjithshëm ka vendosur për opinionin e auditimit dhe raportin mbi Pasqyrat Vjetore Financiare të Komunës së Lipjanit, në konsultim me Ndihmës Auditorin e Përgjithshëm, Qerkin Morina, i cili ka bërë mbikëqyrjen e auditimit.

Opinionin dhe raportin e nxjerrë janë rezultat i auditimit të kryer nën menaxhimin e Drejtorit të Auditimit, Florim Beqiri mbështetur nga Florim Maliqi (Udhëheqës i ekipit), Ardita Jetullahu, Mexhit Ferati dhe Milos Petrovic.

TABELA E PËRMBAJTJES

Përmbledhje e përgjithshme.....	4
1 Fushëveprimi dhe metodologjia e auditimit.....	6
2 Pasqyrat vjetore financiare.....	7
3 Rekomandimet e vitit paraprak	9
4 Menaxhimi Financiar dhe Kontrolli	10
5 Sistemi i auditimit të brendshëm	26
6 Konkluzioni i përgjithshëm	27
Shtojca I: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZAP	28
Shtojca II: Rekomandimet e vitit paraprak.....	30

Përmbledhje e përgjithshme

Hyrje

Ky raport përmbledh çështjet kryesore që dalin nga auditimi ynë i Pasqyrave Vjetore Financiare (PVF-të) për vitin 2012 për Komunën e Lipjanit. Me këtë rast, dëshiroj të falënderoj Kryetarin e Komunës dhe stafin e tij për ndihmën e tyre gjatë procesit të auditimit.

Auditimi i PVF për vitin 2012 ishte ndërmarrë në përputhje me Standardet e njohura Ndërkombëtare të Auditimit të Sektorit Publik (SNISA) të nxjerra nga INTOSAI. Qasja jonë ka përfshirë testet dhe procedurat për të cilat ne menduam se ishin të nevojshme për të arritur në një opinion lidhur me pasqyrat financiare.

Auditimi ynë është fokusuar në:

- PVF;
- Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin e Brendshëm (duke përfshirë menaxhimin dhe ekzekutimin e buxhetit); dhe
- Sistemin e Auditimit të Brendshëm.

Opinion

Auditori i Përgjithshëm (AP) i raporton Kuvendit për opinionin e tij në formatin e përcaktuar në nën kapitullin 2.3 – Opinion i Auditimit. Shtojca I shpjegon llojet e ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ana e ZAP. Raporti i AP-së përfshin një opinion për vërtetësinë dhe drejtësinë e PVF.

Opinion i AP është:

Sipas opinionit tonë Pasqyrat Vjetore Financiare prezantojnë *një pamje të drejtë dhe të vërtetë* në të gjitha aspektet materiale. **(SNISA 400 Opinion i Pakualifikuar)**

Konkluzioni i përgjithshëm

Puna jonë audituese ka përfunduar auditimin e vitit 2012, me qëllim të pasqyrit të drejtpërdrejtë të cilësisë së mjedisit të kontrollit të brendshëm. Në përgjithësi, sistemi aktual i kontrolleve të brendshme nuk ofron sigurinë e mjaftueshme që komuna të përmbushë në mënyrë të suksesshme objektivat e saj. Lidhur me gjendjen e menaxhimit financiar dhe kontrolleve, në raportin e vitit të kaluar, ishin dhënë 12 rekomandime, prej të cilave komuna kishte adresuar vetëm katër (4), ndërsa të tjerat nuk ishin adresuar. Kjo është një tregues se menaxhmenti i komunës nuk i kishte kushtuar vëmendjen e duhur korrigjimit të dobësive dhe mangësive ekzistuese.

Një vëmendje e duhur nuk i është kushtuar planifikimit dhe shfrytëzimit të buxhetit për këtë periudhë. Edhe pse buxheti duket se ishte ekzekutuar në shkallë të lartë (95%), cilësia, mënyra dhe procedurat e shpenzimeve duhet dukshëm të përmirësohen, për shkak se në raste të caktuara vlera e kontratave kishte tejkaluar vlerën e parashikuar për shpenzime kapitale dhe shpenzime për mallra dhe shërbime. Menaxhimi i dobët ishte edhe te projektet, duke pranuar punë apo shërbime jo në nivelin e kërkuar.

Rekomandimet e auditimit kanë për qëllim të mbështesin Komunën e Lipjanit në përmirësimin e kontrolleve financiare dhe rritjen e aspekteve tjera të aktivitetit operacional. Ne kemi konsideruar përgjigjet ndaj rekomandimeve tona të bëra në vitin 2011. Konkluzioni ynë i përgjithshëm është se nevojiten veprime të mëtejme për të adresuar disa rekomandime të rëndësishme nga viti i kaluar.

Kemi diskutuar cilësinë e raportimit financiar të Komunës së Lipjanit dhe të gjeturat e tona të detajuara të auditimit në lidhje me Pasqyrat Vjetore Financiare, Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin dhe Auditimin e Brendshëm në pjesën kryesore të këtij raporti.

Rekomandimet tona kryesore për Kryetarin e Komunës janë si në vijim:

Pasqyrat vjetore financiare

- Shpalosja e plotë e pasurive fikse dhe stoqeve në Pasqyrat Vjetore Financiare në pajtim me standardet dhe kërkesat ligjore në fuqi.

Menaxhimi Financiar dhe Kontrolli

- Të bëjë një planifikim të mirëfillt të shpenzimeve bazuar në analiza të hollësishme për çdo kategori ekonomike;
- Të aprovoj Rregulloren për Subvencione dhe Transfere me qëllim që shfrytëzimi i mjeteve nga kjo kategori të bëhet në mënyrë më transparente dhe më të drejtë;
- Të bëhen analiza për borxhet e paarkëtuara, duke vendosur mekanizma për inksimin e tyre;
- Regjitrimin e plotë të pasurive që janë në pronësi të komunës dhe azhurnimin e regjistrave të pasurisë në vazhdimësi;
- Forcimin e mëtejshëm të sistemit të kontrollit të brendshëm dhe
- Se gjetjet dhe rekomandimet e dhëna nga auditimi i brendshëm dhe i jashtëm do të diskutohen dhe adresohen nga të gjitha nivelet e menaxhimit, si dhe të fuqizohet komiteti i auditimit, duke mbajtur takime të rregullta çdo tremujor.

Përgjigje nga menaxhmenti:

Menaxhmenti është pajtuar me të gjitha të gjeturat tona të auditimit dhe janë zotuar se do ti adresojnë rekomandimet tona.

1 Fushëveprimi dhe metodologjia e auditimit

Është përgjegjësi e Komunës së Lipjanit të përgatis PVF sipas Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit për Sektorin Publik (SNKSP) për “Raportimin Financiar në bazë të Kontabilitetit të Parasë së Gatshme”. Zyra e Auditorit të Përgjithshëm është përgjegjëse për kryerjen e auditimit të rregullsisë që përfshinë ekzaminimin dhe vlerësimin e PVF dhe të dhënave tjera financiare si dhe dhënien e opinionëve:

- Nëse PVF japin një pamje të drejtë dhe të vërtetë të llogarive dhe çështjeve financiare për periudhën e auditimit;
- Nëse të dhënat financiare, sistemet dhe transaksionet janë në pajtim me ligjet dhe rregulloret në fuqi;
- Për përshtatshmërinë e funksioneve të kontrollit të brendshëm dhe të auditimit të brendshëm; dhe
- Për të gjitha çështjet të cilat dalin apo kanë të bëjnë me auditimin.

Puna e ndërmarrë e auditimit ka reflektuar vlerësimin e rrezikut tonë të auditimit për Komunën e Lipjanit. Ne kemi konsideruar të kuptuarit tonë për organizatën, deri në çfarë mase mund të mbështetemi në kontrollet menaxheriale dhe nivelin e testimit të hollësishëm të kërkuar gjatë përcaktimit të testimeve të përgjithshme e që janë të nevojshme për të siguruar nivelin e nevojshëm të dëshmive për të mbështetur opinionin e Auditorit të Përgjithshëm.

Seksionet e mëposhtme ofrojnë një përmbledhje më të detajuar të të gjeturave tona të auditimit me theks të veçantë në vëzhgimet dhe rekomandimet në çdo fushë të rishikimit. Një vlerësim i përgjigjeve të Menaxhmentit ndaj rekomandimeve të bëra në vitin 2011 mund të gjendet në Shtojcën II.

Ne kemi përfshirë gjetjet e rëndësishme dhe të tjera më pak të rëndësishme, që dalin nga auditimi ynë. Të gjeturat tona janë definuar si:

Të rëndësishme - Çështjet kryesore për vëmendjen e atyre që janë të ngarkuar me qeverisje dhe menaxhmenti i lartë e që mund të ketë potencial të rezultojë në një dobësi materiale në kontrollet e brendshme; dhe

Të tjera - Dobësitë e identifikuara në auditimin tonë, ku veprimi do të ofrojë potencialin për përmirësime në efikasitet dhe efektivitet të kontrolleve të brendshme.

Procedurat tona kanë përfshirë një rishikim të kontrolleve të brendshme dhe sistemeve të kontabilitetit dhe janë shtrirë vetëm deri në atë masë që konsiderohet e nevojshme për kryerjen efektive të auditimit. Të gjeturat e auditimit nuk duhet të konsiderohen sikur përfaqësojnë një deklaratë gjithëpërfshirëse të të gjitha dobësive të cilat ekzistojnë, apo edhe të gjitha përmirësimet që mund të bëhen në sistemet dhe procedurat që kanë funksionuar.

2 Pasqyrat vjetore financiare

Rishikimi ynë i PVF merr parasysh pajtueshmërinë me kornizën raportuese si dhe cilësinë dhe saktësinë e informatave të regjistruara në PVF. Ne gjithashtu e konsiderojmë deklaratën e bërë nga Zyrtari Kryesar Administrativ (ZKA) dhe Zyrtari Kryesor Financiar (ZKF), kur draft PVF-të të dorëzohen në Qeveri.

Deklarata në lidhje me prezantimin e PVF përfshin një numër të pohimeve për sa i përket pajtueshmërisë me kornizën raportuese dhe cilësinë e informacionit në kuadër të pasqyrave vjetore financiare. Një numër i pikave në deklaratë kanë për qëllim të ofrojnë siguri për Qeverinë se të gjitha informatat relevante janë ofruar për të siguruar se mund të ndërmerret një auditim gjithëpërfshirës.

2.1 Pajtueshmëria me kornizën raportuese

Konkluzioni i përgjithshëm

Edhe pse gjatë vitit 2012, komuna ka pasur një përparim në përgatitjen e PVF, ne kemi vërejtur se ende nuk është kryer vlerësimi dhe regjistrimi i plotë i pasurisë jofinanciare. Gjithashtu, mungesa e prezantimit të stoqeve në fund të periudhës, ndikon në kredibilitetin e PVF. Mbetet obligim që puna e komisionit për vlerësim dhe regjistrim të pasurisë të përfundoj në tërësi deri në fund të vitit 2013.

Përshkrimi

PVF duhet të jenë në përputhje me kornizën e caktuar raportuese. Ne kemi vërejtur:

- Pajtueshmërinë me RrF Nr 07/2011 dhe kërkesat e LMFPP-së nr. 03/L-048;
- PVF ishin të nënshkruara nga ZKA dhe ZKF brenda afateve të përcaktuara kohore
- PVF ishin pranuar në gjuhën shqipe;
- PVF ishin përgaditur në kopje fizike dhe elektronike; dhe
- Komuna ka përgatitur dhe ka dorëzuar raporte të rregullta tremujore tek Ministri i MF gjatë vitit 2012.

Rekomandim

Rekomandojmë Kryetarin që me rastin e përgaditjes së PVF duhet merret parasysh edhe obligimi ligjor që PVF të përgatiten edhe në gjuhën serbe.

2.2 Cilësia dhe saktësia e informatave të prezantuara në pasqyrat vjetore financiare

Konkluzioni i përgjithshëm

Komuna ka arritur të përgatisë PVF sipas Rregullës Financiare nr. 07/2011 mbi raportimin vjetor të organizatave buxhetore, përveç pasurive fikse dhe stoqeve. Në dobësitë e vërejtura në PVF të përgatitura nga Komuna, nuk kemi vërejtur ndonjë parregullsi domethënëse, përveç mungesës së shpalosjeve dhe shënimeve shpjeguese.

Përshkrimi

Si rezultat i punës sonë audituese, janë bërë rregullime në draft PVF, të paraqitura për auditim. Ne kemi dhënë edhe një numër sugjerimesh tjera për të përmirësuar shpalosjen e shënimeve dhe për të siguruar plotësinë e informacioneve shpjeguese të kërkuara si në vijim:

- Mosprezantimin e pagesave nga palët e treta;
- Për mungesën e regjistrimit të plotë të pasurisë fikse; dhe
- Për shkak të mungesës së shpalosjeve të stoqeve.

Pas sugjerimeve tona, përveç shpalosjes për stoqet, komuna ka bërë plotësimin e PVF për prezantimin e pagesave nga palët e treta. Sa i përket prezantimit dhe regjistrimit të plotë të pasurisë, është zotuar se deri në fund të vitit 2013, do të bëhet regjistrimi i plotë i pasurive jo financiare.

Të gjeturat dhe Rekomandimet

1. Çështja - Prezantimi i Pasqyrave Vjetore Financiare – Prioriteti – i rëndësishëm

E gjetura	Te shënimi 32: Përmbledhja e stoqeve në fund të periudhës - nuk kishte shënuar asnjë vlerë mbi gjendjen e stoqeve. Komuna kishte bërë inventarizimin e materialeve të depozituara, duke mos prezantuar asnjë shumë për sasinë e konstatuar.
Rreziku	Mosregjistrimi dhe prezantimi korrekt i vlerës së stoqeve, shpie në keqkuptimin e pozitës financiare të komunës, me rrezikun që kërkesat statutores mbi PVF të mos përmbushen.
Rekomandimi 1	Kryetari duhet të siguroj që në çdo fund vit të themeloj komisionin për inventarizimin e materialeve të mbetura në stoqe, dhe gjendjen e regjistrimeve ta prezantoj në PVF.

2.3 Opinioni i Auditimit

Sipas opinionit tonë Pasqyrat Vjetore Financiare prezantojnë *një pamje të drejtë dhe të vërtetë* në të gjitha aspektet materiale. (SNISA 400 **Opinion i Pakualifikuar**).

3 Rekomandimet e vitit paraprak

Konkluzioni i përgjithshëm

Menaxhmenti i komunës ka pohuar se të gjitha rekomandimet do të merren seriozisht dhe në të ardhmen do të implementohen. Në të ardhmen mbetet të përcillen zotimet e menaxhmentit nëse janë marrë veprimet e duhura.

Përshkrimi

PVF për vitin 2011 ishin audituar nga kompania e auditimit "Grant Thornton" e cila ishte kontraktuar nga ZAP. Auditimi i PVF për vitin 2011 kishte rezultuar me 12 rekomandime kryesore. Komuna kishte përgatitur një Plan Veprimi, duke theksuar se të gjitha rekomandimet do të adresohen.

Ne kemi vërejtur së katër (4) prej tyre janë adresuar plotësisht; dy (2) janë adresuar pjesërisht, dhe gjashtë (6) nuk janë adresuar ende. Për një përshkrim më të plotë të rekomandimeve dhe se si janë adresuar ato, shih Shtojcën II.

2. Çështja - Adresimi i rekomandimeve nga viti paraprak - Prioriteti - i rëndësishëm

E gjetura	Komuna ka adresuar vetëm pjesërisht rekomandimet e auditimit për vitin e kaluar.
Rreziku	Mosadresimi i plotë i të gjitha rekomandimeve rritë rrezikun që mangësitë e njëjta të vazhdojnë të përsëriten, e po ashtu do të përsëriten edhe rekomandimet.
Rekomandimi 2	Kryetari duhet të sigurojë që plani i veprimit i rishikuar në mënyrë të qartë përcakton një afat kohor për adresimin e rekomandimeve me anëtarët e stafit llogaridhënës, të identifikuara - me fokus fillestar në ato të një rëndësie të madhe.

4 Menaxhimi Financiar dhe Kontrolli

4.1 Hyrje

Qasja jonë e auditimit është fokusuar në të kuptuarit dhe vlerësimin e veprimeve të ndërmarra nga menaxhmenti për të siguruar menaxhim financiar dhe kontroll efektiv. Për sisteme individuale financiare, ne kërkojmë të identifikojmë nivelin në të cilin operojnë kontrollet aktuale. Kjo mund, për shembull, të jetë aktiviteti monitorues i ndërmarrë nga menaxhmenti i lartë apo kontrolleve operative të nivelit më të ulët. Kjo kërkon një vlerësim të strukturave, proceseve dhe linjat e llogaridhënies të prezantuara nga menaxhmenti.

4.2 Planifikimi dhe realizimi i buxhetit

Konkluzioni i përgjithshëm

Komuna ka arritur që buxhetin prej 12,008,522€, ta shpenzoj gjithsej 11,351,262€ apo 95% nga shuma totale. Kjo flet se komuna ka shfrytëzuar buxhetin në nivel shumë të mirë.

Përshkrimi

Ne kemi konsideruar burimin e fondeve buxhetore për komunën, shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike dhe të hyrave të mbledhura. Kjo është theksuar në tabelat e më poshtme:

Tabela 1. Burimet e fondeve buxhetore – realizimi ndaj buxhetit (në Euro)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final ¹	2012 Shpenzimi	2011 Shpenzimi	2010 Shpenzimi
Burimet e Fondeve:	11,460,214	12,008,522	11,351,262	11,665,698	9,354,212
Granti i Qeverisë-Buxheti	9,960,214	10,160,214	10,144,964	9,874,397	7,692,753
Të bartura nga viti paraprak		331,965 ²	309,616	479,740	683,637
Të hyrat vetjake	1,500,000	1,499,999 ³	880,766	1,280,050	967,375
Donacionet Vendore	-	10,045	10,000	-	10,447
Donacionet e Jashtme	-	6,299	5,916	31,511	-

Siq shihet, buxheti final është më i lartë se ai fillestar për 548,308€. Kjo rritje ka ndodhur për shkak se MF kishte ndarë mjete shtesë për investime kapitale në shumë prej 200,000€, të hyrave të bartura nga viti i kaluar prej 331,965€ dhe donacioneve të brendshme dhe të jashtme në shumë prej 16,343€.

Tabela 2. Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike- realizimi ndaj buxhetit (në Euro)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2012 Shpenzimi	2011 Shpenzimi	2010 Shpenzimi
Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike:	11,460,214	12,008,522	11,351,262	11,665,698	9,354,212
Pagat dhe Mëditjet	6,730,900	6,760,900	6,744,399	6,580,683	5,069,468
Mallrat dhe Shërbimet	567,666	778,978	742,387	752,815	697,436
Komunalitetë	120,000	120,094	119,972	130,707	132,952
Subvencionet dhe Transferet	83,000	141,929	138,064	88,273	78,459
Investimet Kapitale	3,958,648	4,206,621	3,606,440	4,113,220	3,375,897

Buxheti është shpenzuar rreth 95% në nivel të përgjithshëm, dhe mund të vlerësohet si një performancë shumë e mirë buxhetore. Një ngecje në realizimin e objektivave buxhetore vërehet tek Investimet kapitale, ku janë realizuar shpenzime prej 82% nga ajo që ishte planifikuar.

¹ Buxheti Final – buxheti i aprovuar nga Kuvendi që është i përshtatur më pas nga Ministria e Financave

² Të hyrat vetjake të Komunave të pashpenzuara në vitin paraprak, të bartura në vitin aktual.

³ Të hyrat vetjake të planifikuara.

Tabela 3. Të hyrat vetjake komunale të buxhetuara dhe të realizuara (në Euro)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2012 Realizimi	2011 Realizimi	2010 Realizimi
Të hyrat vetjake	1,500,000	1,499,999	1,111,359	1,570,324	1,487,409

Siq shihet nga tabela 3, gjatë vitit 2012 të hyrat kanë shënuar një ulje për 458,965€ apo 41% krahasuar me vitin 2011. Shkalla e mbledhjes së të hyrave prej vetëm 74% në vitin 2012, është indikator se komuna nuk ka politika të qarta e as strategji se si ta zhvilloj këtë burim financimi. Menaxhmenti i komunës pohon se mosrealizimi i të hyrave të planifikuara ka qenë si rezultat i decentralizimit, me ç'rast disa taksapagues kanë kaluar tek komuna e Graçanicës.

4.3 Kërkesat e raportimit

Konkluzioni i përgjithshëm

Komuna, sa i përket kërkesave të raportimit financiar, mund të konkludojmë se kërkesat që dalin nga legjislatura në fuqi i ka përmbushur dhe ka respektuar afatet e kërkuara me përjashtim të raportit vjetor të performancës dhe të vetëvlerësimit.

Përshkrim

Ne kemi konstatuar se Komuna e Lipjanit i ka përmbushur të gjitha obligimet për raportim të jashtëm. Obligimet e përmbushura janë paraqitur në vijim:

- Kërkesa Buxhetore për financimin e projekteve kapitale në Ministrinë e Financave;
- Raportet tremujore, duke përfshirë pasqyrat financiare nëntë mujore me kohë;
- Draft Plani dhe plani përfundimtar i prokurimit me kohë; dhe
- Raportet mbi borxhet e dorëzuara në MF.

4.4 Të hyrat (përfshirë të hyrat vetjake)

Konkluzion i përgjithshëm mbi të hyrat

Komuna e Lipjanit ka kontrole formale të vendosura në nivele të ndryshme prej inkasimit të të hyrave deri tek raportimi në PVF, por performanca mbetet e dobët. Në veçanti përmirsimet janë të nevojshme në planifikimin e të hyrave si dhe në vendosjen e mekanizmave efektiv për mbledhjen sa më efikase të të hyrave.

Përshkrimi

Komuna e Lipjanit gjatë vitit 2012 ka parashikuar të hyra në shumën prej 1,499,999€, ndërsa ka realizuar të hyra në shumë prej 1,111,359€ apo 74%. Inkasimi i borxheve të mbetura nga vitet paraprake ishte më i theksuar nga tatimi në pronë, të hyrat nga taksa e biznesit si dhe të hyrat nga shfrytëzimi i pronës publike.

3. Çështja - Të hyrat e planifikuara - Prioriteti - i rëndësishëm

E gjetura	Komuna ka planifikuar që të realizoj të hyra gjatë vitit 2012 shumën prej 1,499,999€, ndërsa kishte realizuar shumën prej 1,111,359€ apo 74% nga shuma e planifikuar. Gjithashtu, duke iu referuar tabelës 3 shihet se të hyrat e mbledhura të vitit 2012 janë dukshëm më të ulta - për 458,965€ se në vitin e kaluar.
Rreziku	Derisa në vitin 2010 dhe 2011 të hyrat duken të kenë pasur ecuri normale, në vitin 2012 kemi një rënie domethënëse të inkasimit. Dështimi në mbledhjen e të hyrave në shkallë kaq të lartë, rrezikon edhe dështimin e projekteve të komunës, të planifikuara për t'u financuar nga ky burim mjetes.
Rekomandimi 3	Kryetari së bashku me stafin e tij menaxhues duhet të analizoj në mënyrë gjithëpërfshirëse çështjen e të hyrave, si në kuptimin e planifikimit ashtu edhe në vendosjen e mekanizmave efektiv për realizimin e parametrave të planifikuar.

4. Çështja - Të hyrat nga arsimi joformal me të gatshme – Prioriteti – i rëndësishëm

- E gjetura** Ne kemi gjetur se Shkolla e Mesme “Adem Gllavica” në vitin 2012 ka inkasuar të hyra nga arsimi joformal në shumë prej 5,850€. Këto mjete nuk ishin derdhur direkt në llogari përkatëse të institucionit ashtu siq parashihet me UA11/2011, por ato ishin inkasuar përmes arkës së shkollës dhe ishin shpenzuar për kuadrin mësimdhënës dhe stafin ndihmës të shkollës.
- Rreziku** Mungesa e kontrolleve ka shkaktuar që të hyrat nga arsimi joformal të mblidhen jo përmes llogarisë bankare, por përmes arkës. Kjo mënyrë e inkasimit të të hyrave duke anashkaluar procedurat dhe rregullat financiare ka si rrezik për manipulim dhe keqpërdorim të mundshëm të parasë publike.
- Rekomandimi 4** Kryetari duhet të siguroj se të gjitha të hyrat që inkasohen janë në pajtim me rregullat financiare si dhe në asnjë rast nuk do të lejohet që inkasimi i mjeteve nga arsimi joformal, të bëhet në kundërshtim me LMFP.

5. Çështja - Ndërtimet pa leje – Prioritet i rëndësishëm

- E gjetura** Komuna nuk ka pasur mekanizëm efikas për parandalimin e të gjitha objekteve të ndërtuara pa leje. Ne kemi rishikuar punën e inspekcionit, të cilët gjatë periudhës janar-dhjetor 2012 kishin përgatitur një raport përmbledhës për punën në terren. Nga procesverbalet e tyre shihet se Komuna e Lipjanit ka probleme me ndërtimet pa leje. Inspekcioni kishte lëshuar gjithsej 38 fletëparaqitje ndaj atyre që kishin ndërtuar pa leje. Po ashtu, ne nuk kemi gjetur se komuna aplikon pranimin teknik të objekteve të cilat posedojnë lejet ndërtimore.
- Rreziku** Mungesa e një sistemi të fuqishëm për adresimin e projekteve të ndërtimit mund të rezultojë në humbje financiare/kostove për komunën, siç ka rezultuar në dëmtimin e mjedisit dhe shëndetit dhe rrit shqetësimet për siguri.
- Rekomandimi 5** Kryetari duhet të rishikojë sistemet ekzistuese për të kontrolluar projektet e ndërtimit, të vlerësojë efektivitetin e tyre përfshirë edhe mbështetjen e dhënë ligjore dhe zbatimin e përmirësimeve të kërkuara.

6. Çështja - Inkasim i dobët për taksë për ushtrimin e veprimtarisë - prioritet i rëndësishëm

- E gjetura** Të hyrat nga taksa për ushtrimin e veprimtarisë për vitin 2012 ishin inkasuar gjithsej 136,588€. Në Komunën e Lipjanit operojnë 1,028 biznese, ku në fund të vitit 2012 kishin mbetur si llogari të arkëtueshme shuma prej 622,000€. Sipas planifikimit, kjo taksë biznesi ishte paraparë që brenda vitit të inkasohet në shumë prej 155,000€. Menaxhmenti i komunës nuk ka përfillur ndryshimet për Tregtinë e brendshme të nxjerrura nga MTI për heqjen e kësaj ngarkese për biznese me arsyetim se vendimi është në kundërshtim me Ligjin e Financave për Qeverisjen Lokale.
- Rreziku** Menaxhmenti nuk kishte arritur që përmes aktvendimeve të shpërndara për biznese t'i inkasoj të hyrat nga taksa në firmë sipas parashikimit. Fakti se në fund të vitit 2012, janë grumbulluar borxhe të paarkëtuara në shumë prej 622,000€, flet për një mosefikasitet në arkëtimin e të hyrave nga taksa biznesi.
- Rekomandimi 6** Është përgjegjësi e Kryetarit që të gjejë mekanizmat e duhur dhe të shtoj kontrolle mbi të gjithë ata që janë borxhlinjë ndaj komunës, me qëllim të inkasimit dhe zvogëlimit të borxheve ndaj komunës.

7. Çështja - Lokalet e dhëna me qira - Prioritet i rëndësishëm

- E gjetura** Rishikimi i të hyrave nga objektet me qira, ka nxjerrë në pah se komuna nuk mbanë regjistër kontabël të mirëfilltë për të gjithë qiramarrësit. Të dhënat e mbajtura në Exel nuk ishin të regjistruara me numër rendor si dhe informatat tjera për qiramarrësit e pronës publike. Në vitin 2012, komuna kishte inkasuar të hyra nga qiraja në shumë prej 18,185€, apo 25% nga sa ishin planifikuar (71,000€). Komuna nuk ka bërë kurfarë analize për borxhet e paarkëtuara. Në një rast kemi vërejtur se një qiramarrës në fund të vitit 2012, jo vetëm që i kishte borxh komunës shumën prej 11,520€, por i njëjti as që posedonte licencë biznesi për ushtrimin e veprimtarisë afariste.
- Rreziku** Një përmbledhje jo e plotë e ngarkesave dhe pagesave për të gjithë qiramarrësit e objekteve mund të rezultojë në nënpagim të qirasë.
- Rekomandimi 7** Kryetari duhet të zbatoj një proces regjistrimi të të gjitha pronave dhe ngarkesave shoqëruese, i cili do të shqyrtohet të paktën çdo gjashtë (6) muaj nga një zyrtar i lartë.

4.5 Shpenzimet

Konkluzion i përgjithshëm mbi shpenzimet

Komuna ka nevojë për vendosjen e kontrolleve me të forta në fushën e prokurimit. Lidhja e kontratave pa fonde të mjaftueshme, eliminimi i operatorëve me çmim më të ulët, menaxhimi i dobët i projekteve, gabimet në përgatitjen e paramasave për projekte të ndryshme, kanë rezultuar në disa prej parregullsive të theksuara në këtë raport..

4.5.1 Prokurimi

Përshkrimi

Sipas rishikimit analitik, shpenzimet për investime kapitale gjatë vitit 2012, ishin 3,606,441€, ndërsa shpenzimet për mallra dhe shërbime ishin 742,387€. Për testim ne kemi marrë 12 mostra për investime kapitale në shumë prej 2,747,055€ apo rreth 68% nga vlera e kontratave si dhe 9 pagesa nga kategoria për mallra dhe shërbime në shumë prej 92,692€ apo rreth 12%.

8. Çështja - Avansi dhe puna shtesë për renovim të sallës – Prioritet- i rëndësishëm

E gjetura Tek projekti “Meremetimi i sallës së kuvendit” në vlerë 34,151€ kemi vërejtur se komuna ka paguar avanse në shumë prej 5,122€ apo 15% nga vlera e kontratës. Në bazë të dokumentacionit të ofruar shuma e paguar si avans nuk e ka justifikuar qëllimin e tij. Gjithashtu, ne kemi gjetur se komuna ka lidhur aneks kontratë më datën 11.11.2012 në shumë prej 3,411€, me arsyetimin se në projektin bazë nuk ishin paraparë punët rreth rregullimit të dhomës së përkthyesve, rregullimi i plafonit. Me qëllim të verifikimit të punëve të kryera, ne kemi ekzaminuar këtë projekt dhe në këtë rast kemi gjetur se zhvendosja e inventarit të vjetëruar (90 karrikave dhe 18 tavolinave) nuk ishin vendosur në deponinë e paraparë nga komuna. Sipas pohimeve të zyrtareve inventari i ishte dhuruar një personi, duke mos lënë dëshmi të shkruar. Vërtetuam edhe pozicionet të cilat kishin të bënin me vendosjen e pajisjeve elektronike dhe konstatuam se këto pajisje ishin pranuar, ndonëse nuk funksiononin fare. Përveç kësaj në pozicionin 3.18 ishte kërkuar furnizimi dhe montimi i njësisë “Warless dongle” Woptoma Wps-II, e paguar prej 1,000€ ndonëse nuk ekzistonte.

Rreziku Komuna nuk ka përllogaritur dhe përgatitur në mënyrë profesionale paramasën e punëve për renovim të sallës së Kuvendit. Mospërgaditja me kohë dhe në mënyrë profesionale e paramasave për punë, ka si rrezik prokurimet e parregullta. Pranimi dhe pagesa e pajisjeve jo funksionale tergon se komuna nuk ka kontrole të forta në menaxhimin e kontratave dhe shpenzimi i parasë publike nuk bëhet në pajtim me kërkesat ligjore.

Rekomandimi 8 Kryetari duhet të siguroj se komuna ka staf të mjaftueshëm profesional për përgaditjen e paramasës me të gjitha elementet e duhura, dhe ka kontroll të duhur në prokurim dhe menaxhim të projekteve. Kjo mënyrë e menaxhimit të kontratave duhet të rishikohet dhe të kërkohej përgjegjësi profesionale nga organi mbikqyrës i cili ka bërë pranimin e punëve dhe pajisjeve jo funksionale.

9. Çështja - Nënshkrimi i kontratës pa zotim të mjaftueshëm të mjeteve - Prioritet i rëndësishëm

E gjetura Kontrata për rregullimin e kanalizimit fekal në Krojmir në vlerë prej 144,213€ ishte nënshkruar më 15.06.2012 midis Komunës së Lipjanit dhe operatorit “Stublla Shpk” si ofertuesi më i lirë në këtë projekt. Plani dinamik ishte 90 ditë pune. Gjatë vëzhgimit të procesit të prokurimit dhe pagesave për këtë projekt, kemi gjetur se shuma e zotuar për këtë projekt ishte 100,000€. Zyrtari kryesor financiar kishte njoftuar me shkresë Kryetarin e Komunes se mund të ketë shkelje, por kryetari kishte aprovuar të vazhdohej me procedurën edhe pa zotim të tërësishëm të mjeteve.

Rreziku Nënshkrimi i kontratës pa sigurimin e mjeteve, përveç që rrezikon moskryerjen e punimeve, po ashtu rrit rrezikun që komuna mos t’i kryej me kohë obligimet e parapara me kontratë dhe t’i nënshtrohet ndëshkimeve të caktuara.

Rekomandimi 9 Kryetari duhet të ketë parasysh rregullat financiare të dala nga LMFPF ku organizata buxhetore nuk duhet të hyjë në obligime pa pasur fonde të mjaftueshme.

10. Çështja - Vonesa në realizimin e projekteve - Prioritet i rëndësishëm

E gjetura Me datën 10.10.2012 në emër të projekti "Asfaltimi i rrugës" në fshatin Vrellë ishte lidhur kontratë me punëkryesin në shumë prej 223,020€. Sipas kushteve të kontratës plani dinamik i ofruar nga punëkryesi ishte 62 ditë kalendarike, mirëpo ky afat nuk ishte respektuar. Sipas pohimeve të menaxhmentit mungesa e fondeve për këtë projekt ka bërë që të ngecë puna dhe si i tillë të mos përfundoj me kohë. Vonesa të tilla kemi gjetur pothuajse në secilin projekt të ekzaminuar.

Rreziku Mungesa e fondeve e bënë që projekti të ngec dhe si i tillë mund të mos përfundoj sipas planit dinamik. Gjithashtu, komuna nuk mund të zbatoj penale për çdo ditë vonese si rezultat i mungesës së mjeteve për projekte përkatëse.

Rekomandimi 10 Kryetari duhet të siguroj se ekzistojnë fonde të mjaftueshme për çdo projekt dhe në asnjë rast nuk do të lejoj që projektet të ngecin si të pa përfunduara. Është më rëndësi të kuptoj se efikasiteti në realizimin e projektit është parashikimi dhe alokimi i mjaftueshëm i fondeve për investime kapitale.

11. Çështja - Blehen produkte me çmim dyfish më të lartë se çmimi i tregut - Prioritet i rëndësishëm

E gjetura Komuna e Lipjanit kishte bërë marrëveshje me operatorin "Eurogoma" në vlerë prej 2,804€ për furnizimin me goma të dimrit për veturat e komunës. Njëri pozicion i gomave në kontratë nuk përshkruante se ç'lloj i gomave do të furnizohej për mercedesin ML. Shuma e paguar për një gome ishte 500€. Ne hulumtuam tregun duke kërkuar informata nga furnizuesi lidhur me cmimet për goma të tipit të njëjtë. Ne këtë rast kuptuam se çmimi për një gomë Merc ML sillej prej 240€-290€. Zyrtarët pohuan se gomat kanë qenë të një kualiteti të mirë, mirëpo pozicioni në kontratë përshkruante vetëm "Furnizimi me goma për Merc ML". Në bazë të këtij pozicioni Eurogoma do të kishte mbulesë të sillte çfardo lloj kualiteti të gomave. Komuna kishte blerë katër goma të këtij lloji.

Rreziku Blerja e produkteve me çmim më të lartë se çmimi i tregut rrezikon shfrytëzimin iracional të parasë publike.

Rekomandimi 11 Kryetari duhet të siguroj se prokurimi ka hulumtuar tregun para së të zhvilloj procedura të prokurimit me koutim çmimeve. Të pranoj me shumë ofertues me qëllim të përzgjedhjes së operatorit ekonomik i cili ofron çmime më të ulëta apo më të favorshme.

12. Çështja - Mungon kërkesa nga drejtoria përkatëse – Prioritet i rëndësishëm

- E gjetura** Komuna e Lipjanit kishte nënshkruar kontratën më 24.05.2012, me operatorin “Prapashtica” në vlerë 2,472€ për organizimin e turnirit në futboll të vogël. Ne nuk kemi gjetur se Drejtoria e Kulturës ka bërë kërkesën për një ngjarje të tillë sportive. Zyrtarët nuk ishin në gjendje të dëshmonin se shpenzimi për këtë aktivitet ishte i arsyeshëm.
- Rreziku** Kryerja e pagesave pa specifikat e ndodhjes së shpenzimeve dhe raport detal të pranimit, rrezikon alokimin e mjeteve në kundërshtim me rregullat financiare.
- Rekomandimi 12** Kryetari duhet të siguroj se aktivitetet e tilla sportive kanë një arsyeshmëri që paraja publike është shpenzuar dhe është justifikuar me dokumentacionin mbështetës.

4.5.2 Shpenzimet tjera

13. Çështja - Pagesa të drejtëpërdrejta nga Thesari – Prioriteti - tjetër

- E gjetura** Me rastin e rishikimit të 16 pagesave në shumë prej 104,469€, kemi vërejtur se të gjitha këto pagesa ishin ekzekutuar direkt nga thesari. Disa kompani, si Kompania Rajonale e Ujësjellësit “Prishtina”, Metali”, Ferizi” dhe “Dugi DPZ” kishin bërë kërkesë në Ministrinë e Financave – Departamenti i Thesarit për pagesën e borxhit të mbetur nga viti 2011 dhe një pjesë e borxhit nga viti 2012, me ç’rast Thesari kishte shqyrtuar pozitivisht këto kërkesa dhe në bazë të nenit 39.2 të LMFP Nr.03/L-48 kishte ekzekutuar pagesat për kompanitë e cekura.
- Rreziku** Komuna nuk ka pasur kontrolle mbi shpenzimet e bëra. Fakti se pagesat janë ekzekutuar drejtpërdrejtë nga Thesari flet se komuna e Lipjanit nuk i ka repsektuar rregullat financiare që brenda 30 ditësh pas pranimit të çdo fature të bëjë pagesën. Kjo mënyrë e menaxhimit të financave publike rritë rrezikun që komuna të futet në borxhe të pa kontrolluara si rezultat i mospërfilljes së rregullave financiare.
- Rekomandimi 13** Kryetari duhet të ketë prasysh se shpenzimet e krijura janë të pagueshme sipas afateve ligjore dhe në të ardhmen e afërt të vendos disiplinë financiare që të gjitha faturat t’i paguaj me kohë.

14. Çështja - Nuk justifikohet vlera e Memorandum të mirëkuptimit- Prioritet i rëndësishëm

E gjetura Komuna e Lipjanit kishte nënshkruar një Memorandum Mirëkuptimi me OJQ Agjencioni për Zhvillim Rajonal Qendër më 01.11.2012 në vlerë prej 5,000€ për të cilën shumë kjo e fundit do të organizonte një udhëtim studimor në Zagreb-Kroaci, për pesë (5) zyrtarë nga Komuna, prej 12-14 Nëntor 2012. Në dosje nuk është bashkangjitur asnjë dokument apo dëshmi që do të arsyetonte vizitën, ndodhjen apo arsyetimin e këtyre shpenzimeve. PAGESA ishte bërë nga kategoria mallra dhe shërbime.

Rreziku Kryerja e pagesave pa specifikat e ndodhjes së shpenzimeve rrezikon që paraja e komunës të shpenzohet jo në pajtim me kërkesat e ligjore dhe rregullat financiare.

Rekomandimi 14 Kryetari duhet të siguroj se asnjë pagesë nuk do të lejohet para se të konfirmohet se janë përmbushur të gjitha kushtet ligjore për certifikim.

4.5.3 Kompensimet (pagat dhe mëditjet)

Përshkrimi

Pagat dhe Mëditjet paguhen përmes një sistemi të centralizuar (payrollit). Kontrollat që operojnë në nivel lokal nga komuna kanë të bëjnë me: a) bëhet kontrollimi i pagesave çdo muaj duke e nënshkruar listën e pagave b) verifikohen ndryshimet e mundshme që mund të paraqiten përmes formularëve c) rishikohet buxheti për këtë kategori dhe bëhen barazimet me thesarin.

Për këtë kategori testuam 24 mostra ku rishikuam se a janë në pajtueshmëri listat e pagave me sistemin e payrollit në MAP. Po ashtu, kemi shikuar se pozitat e zyrtarëve dhe koeficientet a janë në pajtueshmëri me formën e sistemit të payrollit dhe listës së pagave dhe konstatuam se kërkesat e theksuara më lartë janë në pajtim me ligjin.

15. Çështja - Të Dhënat e Personelit - Prioriteti -tjetër

E gjetura Me rastin e rishikimit të listës së të punësuarve në Arsim, kemi vërejtur se 66 të punësuar për punën e tyre nuk paguhën, dhe nuk kanë kontratë pune. Këta të punësuar nuk figuronin as në regjistrin e pagave, për shkak se ata ishin pranuar pa kurrfarë konkursi.

Rreziku Nuk është i qartë statusi i personelit arsimor të pranuar pa konkurs, e as mënyra e kompensimeve të pagave. Stafi arsimor nuk realizon të drejtat në pagë për kontributet e dhëna. Rreziku është se stafi nuk paguhet dhe kjo të shkaktoj konteste të shumta gjyqësore. Angazhimi i stafit në procesin arsimor, pa sigurimin e pagave është në kundërshtim me ligjin.

Rekomandimi 15 Kryetari duhet të siguroj se asnjë rekrutim i stafit nuk do të bëhet para se pagat të jenë siguruar. Gjithashtu, rasti duhet të rishikohet dhe të gjitha pagesat ndaj stafit të bëhen sa më parë, si dhe praktikat e tilla të mos përsëriten.

16. Çështja - Emërimi i dy auditorve të brendshëm pa konkurs- prioritet i rëndësishëm

E gjetura Në fillim të vitit 2012, me vendim të kryetarit ishin emëruar dy auditor të brendshëm pa konkurs. Kjo nuk është në pajtim me nenin 11 të Ligjit për Shërbimin Civil të Republikës së Kosovës nr. 03L-149.

Rreziku Menaxhmenti nuk ka respektuar procedurat ligjore me rastin e rekrutimit duke bërë përzgjedhjen në mënyrë arbitrare. Në mungesë të konkurrencës dhe transparencës, nuk është e qartë nëse është pranuar stafi i duhur.

Rekomandimi 16 Kryetari duhet të ndërprej praktikat e tilla të rekrutimit, dhe për çdo pozitë duhet të zbatoj dhe përfillë kërkesat dhe rregullat që dalin nga Ligji për Shërbimin Civil, në mënyrë që të demonstrohet transparenca e procesit.

4.5.4 Subvencionet dhe Transferet

Përshkrimi

Sipas rishikimit analitik, shpenzimet për subvencione gjatë vitit 2012 kanë qenë 138,064€. Për testim kemi marrë gjithsej 9 mostra në vlerë prej 59,308€, apo rreth 43%. Komuna nuk posedon Rregullore për ndarjen e subvencioneve dhe transfereve.

17. Çështja - Mosarsyeshmëri e ndihmës financiare - Prioriteti - i rëndësishëm

E gjetura Bazuar në vendimin e kryetarit me 05.04.2012, ishte financuar Klubi Futbollistik Ulpiana në vlerë 13,000€. Përveç një kërkesë për këto mjete, klubi nuk kishte paraqitur asnjë dokument si profaturë, planifikim të shpenzimeve apo listë pagash. Raste identike ku ndarja e mjeteve është bërë vetëm në bazë të një kërkesë, kemi hasur edhe tek lëndët “Financimi i GVL AgroLipjani në vlerë prej 5,000€” dhe “Financimi i klubit politik Afrim Zhitia në vlerë prej 5,000€”

Me vendim të Kryetarit më 23.05.2012 ishin ndarë mjete për Sindikatë të Puntorëve në shumë prej 10,800€. Sipas kërkesës nga Sindikata këto mjete janë kërkuar për “Fitimin e energjisë”. Këto mjete të ndara për Sindikatë nuk janë në interes publik dhe si të tilla nuk mund të justifikohen.

Rreziku Mungesa e një rregullore të qartë mbi subvencionet ka shkaktuar që menaxhimi i subvencioneve të jetë shumë i dobët. Nuk është e qartë arsyeshmëria e shpenzimit të këtyre fondeve. Mungesat e dokumentacionit mbështetës dhe procedurave rrisin rrezikun që fondet të mos jenë shpenzuar në pajtim me qëllimet e dedikuara.

Rekomandimi 17 Kryetari duhet formalisht të miratojë një rregullore që do të specifikojë kriteret dhe burimet e subvencioneve. Shpenzimet e planifikuara për kategorinë e subvencioneve dhe transfereve duhet të shpenzohen vetëm në këto fusha.

4.6 Pasuritë

Konkluzioni i përgjithshëm mbi pasuritë

Komuna ka bërë progres të dukshëm në regjistrimin e pasurive, krahasuar me vitin paraprak, por ajo që mbetet ta bëjë menaxhmenti, është regjistrimi dhe vlerësimi i plotë i pasurisë deri në fund të vitit 2013.

4.6.1 Pasuritë kapitale dhe jo-kapitale

Përshkrim

Ne kemi vërejtur progres në regjistrimin e pasurive në SIMFK, krahasuar me vitin paraprak. Në vitin 2012, një komision i formuar nga komuna kishte bërë regjistrimin dhe vlerësimin e pasurisë jo financiare, ndonëse nuk ishte finalizuar. Sipas PVF për 2012 shuma e pasurive jo financiare ishte 171,261,000€. Sipas pohimeve të zyrtarit të pasurisë, deri në fund të vitit 2013 do të bëhet finalizimi i regjistrit të plotë.

18. Çështja - Mungojnë raporte për paisjet e ç'regjistruara - Prioriteti - i rëndësish[ëm

E gjetura Komuna nuk ka evidencë për të gjitha ato asete të cilat janë dëmtuara apo që janë tjetërsuar. Ne kemi vërejtur se me rastin e renovimit të sallës së kuvendit, inventari ishte larguar pa lënë gjurmë. Ato ende figurojnë në regjistrin e pasurisë, ndonëse fizikisht nuk ekzistojnë.

Rreziku Mosekzistimi i kontrolleve adekuate për pasurinë jofinanciare mund të rrit rrezikun që pasuria jofinanciare, me vlerë nën 1,000€ të humbet apo tjetërsohet pa lënë gjurmë.

Rekomandimi 18 Kryetari duhet të siguroj që sa më parë të kërkoj nga zyrtari i pasurisë që për të gjitha pasuritë që janë në regjistër, të konfirmoj ekzistencën e tyre. Komisionet për vlerësimin dhe inventarizimin duhet të themelohen dhe të vëhen në veprim, për të siguruar të dhënat e plota mbi pasuritë.

4.6.2 Trajtimi i të arkëtueshmeve

Përshkrim

Komuna ka raportuar të arkëtueshmet nga tatimi në pronë në shumë prej 1,690,000€, Licenca tjera afariste prej 622,000 dhe tarifa nga shfrytëzimi i pronës dhe qirasë në shumë prej 69,000€. Pra, vlera totale e llogarive të arkëtueshmeve në fund të vitit 2012 ishte 2,381,000€ .

19. Çështja - Mbledhja e taksave në firmë dhe Tatimi në pronë - Prioritet i rëndësishëm

E gjetura Ne kemi vërejtur se komuna ka probleme me të arkëtueshmet nga taksa në firmë. Sipas raporteve financiare të komunës në fund të vitit 2012 shuma e pa inkasuar nga taksa në firmë ishte 622,000€, ndërsa gjendje e njëjtë është edhe me Tatimin në pronë, në llogarinë e të cilit kanë mbetë të pa arkëtuara edhe 1,690,000€.

Drejtoria për tatim në pronë për vitin 2012 kishte faturuar shumën prej 799,600€, nga të cilat kishte inkasuar gjithsej 443,550€ apo 55%. Drejtoria për tatim në pronë kishte identifikuar disa prej atyre tatimpaguesve të cilët janë konsideruar si borxhlinjë më të mëdhenjë.

Rreziku Shumat e mbledhura nga këto dy lloj të hyrash duke mos realizuar më shumë se gjysmën e të hyrave të pritura, paraqet një tregues të dobët, që ndikon në planin e shpenzimeve nga këto të hyra. Problem tjetër, duket të jetë mungesa e një strategjie të qartë të menaxhmentit se si të rritet inkasimi dhe si të trajtohen më mirë këto llogari.

Rekomandimi 19 Kryetari duhet të përgaditë një Plan Veprimi ku do të propozohen udhëzime të qarta për të gjithë sektorët relevant të komunës për ngritjen e inkasimeve. Plani duhet të përmbajë prioritete, ndarjen e borxheve sipas vjetërsisë, afatet kohore për veprimet që duhet të merren, arsyet e mospagesës, mekanizmat e duhur dhe diskutimin e arritjeve, së paku dy herë në vit.

4.7 Trajtimi i borxheve

Konkluzioni i përgjithshëm mbi trajtimin e borxheve

Komuna nuk kishte arritur t'i trajtoj dhe menaxhoj borxhet si duhet, sepse borxhet komunale janë duke u rritur nga viti në vit.

Përshkrim

Pasqyra e detyrimeve të papaguara ndaj furnizuesve në fund të vitit 2012 ishte 465,000€. Këto detyrime janë bartur për t'u paguar në vitin 2013. Po ashtu, detyrime kontigjente ishin në shumë prej 101,000€.

20. Çështja - Hyrje në obligime pa fonde të zotuar - prioritet i rëndësishëm

E gjetura Sipas ekzaminimeve tona kemi vërejtur se komuna ka hyrë në obligime më shumë se ndarjet buxhetore. Fondi i ndarë për mallra dhe shërbime ishte 778,978€, ndërsa kishte hyrë në obligime 1,044,387€. Për vitin 2013 kanë mbetë të paguhen edhe 307,000€.

Rreziku Dobësitë në hartimin e buxheteve të nevojshme kanë shkaktuar krijimin e detyrimeve përtej parametrave të lejuar buxhetor. Hyrja në detyrime pa fondet e zotuar mund ta sjellë komunën në vështirësi të papritura financiare dhe përballjen me konteste gjyqësore.

Rekomandimi 20 Kryetari duhet të siguroj një planifikim të hollësishëm dhe real të buxhetit dhe se shfrytëzimi i fondeve bëhet në bazë të një plani të qartë të rrjedhës së parasë, duke mos tejkualuar në asnjë rast fondet e alokuara sipas kategorive ekonomike.

5 Sistemi i auditimit të brendshëm

Konkluzion i përgjithshëm mbi sistemin e auditimit të brendshëm

Njësia e auditimit të brendshëm përbëhet Drejtorit të njësisë dhe dy antarëve të stafit. NJAB kishte kryer një numër raportesh nga fusha të ndryshme dhe kishte ofruar për menaxhmentin rekomandime të dobishme për përmirësimin e kontrolleve.

Përshkrimi

NJAB-i për vitin 2012 kishte planifikuar dhe kishte të kryer tetë (8) auditime, të cilat kanë mbuluar vitin 2012. Auditimet ishin kryer: (1) në fushën e prokurimit (2) të hyrat vetjake, (3) menaxhimi i pasurisë, (4) auditimi i dosjeve të personelit, (5) auditimi për tatimin në pronë, (6), të hyrat nga taksa komunuale (7), shpenzimet për mallra dhe shërbime dhe (8) auditimin nga kategoria e subvencioneve dhe transfereve. NJAB kishte përmbushur planin e auditimit dhe si rezultat të përgjithshëm kishte arritur të nxjerrë disa rekomandime.

21. Çështja - Mungesa e një plani të veprimit – prioritet i rëndësishëm

E gjetura	Si rezultat i punës sonë audituese nuk kemi gjetur se menaxhmenti ka bërë ndonjë plan veprimi për adresimin e rekomandimeve nga NJAB. Një ndër rekomandimet kryesore që prokurimi të mos hyjë në obligime pa fonde të mjaftueshme, nuk ishte përfillur.
Rreziku	Adresimi i dobët i rekomandimeve të auditimit të brendshëm ka ndikuar që shumë nga parregullsitë të mos korrigjohen dhe të vazhdojnë edhe më tutje.
Rekomandimi 21	Kryetari duhet të bëjë një Plan Veprimi të zbatueshëm, duke i konfirmuar zyrtarët përgjegjës dhe kohën për kryerjen e veprimeve.

6 Konkluzioni i përgjithshëm

Sistemi aktual i kontrolleve të brendshme është i dobët dhe nuk ofron sigurinë e mjaftueshme që komuna të përmbushë në mënyrë të suksesshme objektivat e saj. Lidhur me gjendjen e menaxhimit financiar dhe kontrolleve, në raportin e vitit të kaluar, ishin dhënë 12 rekomandime, prej të cilave komuna kishte adresuar vetëm katër (4), ndërsa të tjerat nuk ishin adresuar. Kjo është një tregues se menaxhmenti i komunës nuk i kishte kushtuar vëmendjen e duhur korrigjimit të dobësive dhe mangësive ekzistuese.

Edhe pse pasqyrat financiare për vitin 2012 ishin përgaditur më mirë se në vitin 2011, ato ende nuk ishin të plota dhe të sakta. Zyrtari Kryesor Financiar duhet që me rastin e përgaditjes së PVF të përfshijë të gjitha informatat e duhura mbi pasuritë jofinanciare si dhe vlerën e stokeve.

Dobësitë menaxheriale janë të shumta gati në të gjitha fushat. Menaxhimi i të hyrave përcillet me kontrolle të dobëta dhe shkallë të ultë të inkasimit. Nga tatimi në pronë ishin inkasuar vetë 55% të planit, kurse nga kontratat e qirasë ishin mbledhur vetëm 25% nga plani. Komuna ka rënie në inkasimin e të hyrave prej 458,965€, në krahasim me vitin e kaluar, ndërsa llogaritë e arkëtueshme kanë kaluar shifrën gati 2.4 milionë. Menaxhmenti duhet të ketë në fokus prioritar trajtimin e këtij problemi.

Problem tjetër që vazhdon të përsëritet është hyrja në obligime pa fonde të zotuar. Detyrimet e pa paguara (me kontingjenca) arrijnë mbi gjysmë milionë Euro dhe kjo do paraqet sfidë domethënëse për vitin vijues. Gjatë vitit 2012 Thesari kishte kryer pagesa direkte në emër të detyrimeve të pa paguara të komunës shumën mbi 100,000€.

Procesi i prokurimit është fusha që kërkon rishqyrtim rrënjësor nga menaxhmenti. Janë vërejtur dështime të shumta, si: blerjet e artikujve me çmime dyfish më të shtrenjta, vonesat në kryerjen e projekteve dhe një numër parregullsish tjera.

Dhënia e subvencioneve është bërë pa kritere dhe rregullore, ndërsa raportimet mbi shpenzimet nuk janë bërë nga shfrytëzuesit.

Pranimi i pa rregullt i 66 punëtorëve të arsimit dhe i dy auditorëve është një tejkalim i të gjitha rregulloreve të shërbimit civil. Mospagesat me kohë të pagave kanë një ndikim shumë negativ stafin, dhe hap mundësinë e shumë kontesteve gjyqësore.

Menaxhimi i aseteve jofinanciare, duke mos lënë gjurmë për inventarin e zëvendësuar është praktikë e keqe dhe e pa lejuar, dhe menaxhmenti duhet që sa më parë të vendos kontrollet e duhura për të parandaluar keqpërdorimin eventual të pasurisë publike.

Shtojca I: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZAP

(e shkëputur nga ISSAI 400)

9. Një opinion i auditimit normalisht është një format standard, ndërlidhur me pasqyrat financiare si tërësi, duke shmangur nevojën për të caktuar gjatësinë e saj por duke bartur sipas natyrës së saj një kuptim të përgjithshëm tek lexuesit sipas kuptimit të saj. Natyra e këtyre fjalëve do të ndikohet nga korniza ligjore të auditimit, por përbërja e opinionit duhet të tregoj qartë a është i pakualifikuar apo i kualifikuar, apo nëse është i kualifikuar në disa çështje të caktuara apo është opinion i kundërt (paragrafi 14), apo është mohim i opinionit (paragrafi 15).

10. **Një opinion i pakualifikuar** jepet kur auditori është i kënaqur në të gjitha aspektet materiale që:

- a) pasqyrat financiare janë përgatitur duke shfrytëzuar baza dhe politika të pranuar të kontabilitetit të cilat janë zbatuar në mënyrë konsistente (të qëndrueshme);
- b) pasqyrat janë në pajtim me kërkesat statusore dhe rregulloret relevante;
- c) pamja e paraqitur në pasqyrat financiare janë në përputhje me njohuritë e auditorit në lidhje me entitetin e audituar;
- d) është një shpalosje adekuate e të gjitha çështjeve materiale relevante për pasqyrat financiare.

11. **Theksi i çështjeve.** Në disa rrethana auditori mundet të konsideroj se lexuesi nuk do të kuptoj në mënyrë të duhur pasqyrat financiare nëse vëmendja është përqendruar në çështje të pazakonshme apo të rëndësishme. Si një rregull e përgjithshme, auditori kur jep një opinion të pakualifikuar kjo nuk i referohet ndonjë aspekti specifik të pasqyrave financiare në opinionin e tij në rast se kjo mund të interpretohet gabimisht si opinion i kualifikuar. Me qëllim të shmangies së kësaj përshtypjeje, referencat që janë menduar si; nënvizim i çështjes; gjinden në paragrafët e ndara nga opinionin. Sidoqoftë, auditori nuk duhet të përdor nënvizimin e çështjes për të përmirësuar mungesën e shpalosjeve të duhura në pasqyrat financiare apo si alternativ, zëvendësim për kualifikim të opinionit.

12. Auditori mund të mos jetë në gjendje të shpreh një opinion jo të kualifikuar kur ekziston një nga ato rrethana dhe në gjykimin e auditorëve, afektin e tyre është ose mund të jetë materiale për pasqyrat financiare:

- a) Ka pasur limitime në fushëveprimin e auditimit;
- b) Auditori konsideron që pasqyrat janë jo komplete apo çorientues apo ekziston një ndarje e pajustificuar nga standardet e pranueshme të kontabilitetit; apo
- c) Ekzistojnë paqartësi që ndikojnë në pasqyrat financiare.

13. **Opinionit i Kualifikuar.** Aty ku auditori nuk pajtohet apo nuk është i sigurt në lidhje me një ose me tepër artikuj të veçantë në pasqyrat financiare e që janë materiale por jo edhe fundamentale në kuptimin e pasqyrave, duhet të jepet një opinion i kualifikuar. Formulimi i opinionit normalisht tregon një rezultat të kënaqshëm ndaj subjektit të audituar, sa i përket një pasqyre të qartë dhe koncize, të çështjeve të mospajtimit apo edhe të paqartësive që ngrisin opinion e kualifikuar. I ndihmon përdoruesit e pasqyrave nëse efekti financiar i paqartësisë apo edhe i mosmarrëveshjeve është përcaktuar nga ana e Auditorit edhe pse kjo nuk është gjithmonë praktike apo relevante.

14. **Opinionit i Kundërt.** Aty ku Auditori nuk ka mundësi të jap një opinion mbi pasqyrat financiare në tërësi, për shkak të mosmarrëveshjeve që është aq thelbësore ngase e minon pozitën e prezantuar në vazhdim që opinionit që kualifikohet në aspekte të caktuara nuk do të jetë adekuat, atëherë jepet opinion i Kundërt. Formulimi i një opinionit të tillë e bën të qartë se pasqyrat financiare nuk janë prezantuar në mënyrë të drejtë, duke specifikuar qartë dhe në mënyrë koncize të gjitha çështjet e mosmarrëveshjeve. Përsëri, është një ndihmesë që efekti financiar mbi pasqyrat financiare përcaktohet aty ku duhet dhe është praktik.

15. **Mohimi i Opinionit.** Aty ku Auditori nuk mund të jep opinion në lidhje me pasqyrat financiare, të marrë si tërësi për shkak të paqartësisë apo restriksionit të fushëveprimit që është thelbësor që një opinion që është i kualifikuar në aspekte të caktuara nuk do të jetë adekuat, jepet opinion i kundërt. Formulimi i një opinionit të tillë e bënë të qartë që një opinion nuk mund të jepet, duke specifikuar në mënyrë të qartë dhe koncize të gjitha çështjet e paqarta.

16. Është bërë zakon që ISA të ofrojnë një raport të detajuar për të plotësuar opinion në rrethana në të cilat është e pamundur të jepet një opinion jo i kualifikuar.

Shtojca II: Rekomandimet e vitit paraprak

Komponenta e Auditimit	Rekomandimet e dhëna	Rekomandimet plotësisht të adresuara	Rekomandimet pjesërisht të adresuara	Rekomandimet e pa adresuara
4 Rezultati financiar në krahasim me buxhetin e aprovuar	Kryetari të sigurojë se buxheti është ekzekutuar në bazë të parametrave të planifikuar.			Nuk është implementuar
5 Pasqyrat vjetore financiare	Që përgatitja e pasqyrave financiare të komunës të përfshijë procedurat dhe mjetet që janë projektuar për të siguruar që informacioni i kërkuar është i regjistruar, përpunuar, përmbledhur dhe raportuar në mënyrë të përshtatshme në pasqyrat financiare. Komuna gjithashtu duhet të përgatisin pasqyrat financiare në gjuhën serbe.	Pas sugjerimeve tona, ky rekomandim është implementuar. Perveq ne Gjuhen Serbe nuk janë përgaditur.		
6.1 Të hyrat vetjake	Komuna të ndërmerr hapa për përmirësimin e faturimit dhe sistemit kontabël në mënyrë që të sigurohen kontrolle të sigurta, efikase dhe efektive në faturim dhe në të ardhura. Komuna të implementojë një sistem të faturimit që përmban detaje të përditësuara të pagesve, adresat e tyre aktuale, historinë dhe shkallën e arkëtimeve. -Automatikisht lidhin njësitë operative dhe të faturimit dhe të kryejë përshtatjet e rregullta ndërmjet tyre.		Pjesërisht është implementuar ky rekomandim.	

6.2.1 Kompensimet (Pagat dhe Mëditjet)	Kryetari të siguroj që dosjet e personelit të jenë ruajtur siç duhet me të gjitha dokumentet e kërkuara sipas ligjit në fuqi dhe për të ndjekur të gjitha procedurat e kërkuara nga ligji për punësimin e punonjësve.			Nuk është implementuar
6.2.2 Prokurimi	Komuna duhet të vendos procedura të mjaftueshme adekuate të kontrollit për monitorimin efektiv të përputhshmërisë me ligjet dhe rregulloret aplikative. Ne i rekomandojmë Kryetarit të komunës to aplikoj në mënyrë të duhur kushtet dhe termat e kontraktuara dhe të shqiptoj denime kur punët nuk përfundohen në kohë.			Nuk është implementuar.
6.2.3 Subvencionet dhe transferet	Komuna duhet të vendosë procedura të mjaftueshme adekuate të kontrollit për monitorimin efektiv në përputhje me ligjet dhe rregulloret në fuqi.			Nuk është implementuar
6.3.1 Trajtimi i të arkëtueshmeve	Kryetari të sigurojë se llogaritë e arkëtueshme janë shpalosur në mënyrë të mjaftueshme dhe të hollësishme për të siguruar të dhëna të sakta.	Po		
6.3.2 Trajtimi i pasurive kapitale dhe jo-kapitale	Kryetari të sigurohet që Komuna i konsideron pikat e mëposhtme në mënyrë që të përmirësojë procesin e menaxhimit të aseteve: - Zhvilloj dhe komunikoj një grup të politikave dhe procedurave që kanë të bëjnë me pronën, impiantin dhe pajisjet në përputhje me udhëzimin dhe termat e Udhëzimit Administrativ nr.21/2009.	Po		

	- Përfshij burime shtesë në regjistrimin dhe vlerësimin e aseteve të Komunës. Përfshirja e vlerësuesve të pavarur dhe certifikuar rekomandohet si praktika më e mirë në këto raste.			
6.4 Trajtimi i borxheve	Kryetari i Komunës të ndjekë të gjitha dispozitat Udhëzuesve të Thesarit dhe rregullës financiare 02- "Shpenzimet e parave publike" të lëshuar nga Qeveria e Kosovës dhe të shlyej detyrimet brenda 30 ditëve.			Jo nuk është implementuar.
7.1 Sistemet e kontrollit të brendshëm	Komuna e Lipjanit duhet të siguroj : - Kontrollat e përgjithshme financiare ,administrative dhe menaxheriale duhet të forcohen; dhe - Veprimet e menjëhershme dhe më të mira të jenë marrë për sigurimin e zbatimit të kontrollit të brendshëm.			Jo nuk ishte implementuar.
7.2 Sistemi i auditimit të brendshëm	Kryetarit të Komunës që të siguroj që Komiteti i Auditimit është funksional dhe i përgjegjshëm në detyrat që kërkohen me ligj.		Pjesërisht është implementuar	
8 Një konkluzion i përgjithshëm mbi menaxhmentin e Lipjanit	Ne i rekomandojmë Komunës që të: - Lëshoj Politika të qarta për të gjitha aktivitetet e rëndësishme të komunës dhe të hartojë një plan veprimi duke specifikuar veprimet e menjëhershme - Të Implementoj rekomandimet në pikat 3 deri në 7.	Po		